

Anatoli Butenko

Sosiyalisimu lakika :

Nyininkaliw ni jaabiw.

Nowòsiti ka kibaruya jènsènda

Musuku san 1983

Gafe bayèlèmabaga :

Musa Jaabi - ka bô

Balikukalansoba la -

Bamakò.

San 1984

Gafe dilanbaga ka kantigèli

- Mun ye sosiya-lisimu lakika ye ?
- Yala marksisimu bè sòn sosiya-lisimu suguya wèrèw ma wa ?
- Mun bè sosiya-lisimu lakika ni "foroba sosiya-lisimu" bò nyògòn na ?

Ninnu ye nyininkali damadòw ye ka bò Nòwositi ka kibaruya jènsènda sèbènw kalanbagaw fè yen.

Nin gafe in b'a nyini k'u jaabi. A sèbèn-baga, karamògò Anatoli Butènko, da bè se nyininkali gèlèmanbaw ma, minw bè bò sosiya-lisimu kanubagaw n'a jùguw fè yen. A da bè se hakilijakabò fènw ma minw kèra sababu ye ka kè sòsòli ye kominisiw ni nyògòn cè.

Nyininkaliw ni jaabiw bè bè sigisigilen miiriya bolen kelen de kan. Gafe dilanbaga ka kuma bè se sosiya-lisimu lakika gèlèyaw ma, minnu bè bò a baju yèrè la. Nyèfè, a bè kunnafoniw di sosiya-lisimu lakika fènsòròsiraw ani a politikisiraw kan, ka kunnafoniw di a yèlèma yèlèma cogo kan ani miiriya tilennenw mògòw ni nyògòn cè. A dakun laban bè dò

fò sosiya-lisimu lakika kow kan, kow minw nyèsinnen bè jamana-w ni nyògòn cè taamasiraw ma ; a bè kuma dinyè sosiya-lisimu kècogo an'a baju kan, ka kuma sosiya-lisi jamana-w ka kòkan taabolo kècogo kan.

Nin gafe in bè sosiya-lisimu lakika kècogo kunbabaw de jira. Kibaruya jènsènda in hakili la a bè kunnafoni jònjònw di mògòw ma, minw b'a fè tinyè na ka an ka waati faamu, ka dè-mèn kè kèlè la, kèlè min nyèsinnen bè jamajèfanga ni sosiya-lisimu ma.

"Sosiya-lisimu lakika" kòrò ye mun ye ?

"Sosiya-lisimu" "sosiya-lisimu jònjòn" "sosiya-lisimu lakika" bè faamu cogo di ? Danfara jùmèn b'u ni nyògòn cè ?

N'i m'a lajè ni ji nyèma jolen ye, i n'a fò ko danyè "Sosiya-lisimu lakika" fò kun jè, k'a da kan fanga min sigira sowiyetiki jamana na san 1930 w kòndò ani san 1950 w laban na - san 1960 w daminè na Bulugari jamana, Ongiri, Alimanyi sosiya-lisi, Cekòslowaki ni jamana wèrèw la, o ye sosiya-lisimu ye. O kama danyè "sosiya-lisimu" wasèrè kosèbè. O ye tinyè ye. Nka danyè "sosiya-lisimu lakika" bargeli fana ma kè gansan.

Mògònifin ka miiriya, aní yèlèma jònjònw minw bè kèla sigi kònò - olu-de bè taa nyògòn fè. Miiriya bè welecogow nyini, welecogo minw b'a dèmèn ka yèlèma ninnu tògòda. Marksisimu bangelen, sira sòrò la ka jònya fanga cogo dòn, ka baana fanga, kapitalisimu ni kominisimu nyè dòn. An ka bi tile la, yèlèma kuraw ani ko kura bangelenw ye welecogo kura labò, ka danyèw ni faamuyali kuraw ladon marksisimu kònò - Welecogo, danyè "sosiyalisimu lakika" bè sòrò nin san laban ninnu taasira sèbènw n'a hakiliyakabò sebènw kònò. A kòrò ye mun ye ?

Sosiyalisimu lakika ye jama fanga ye min bè sosiyalisimu jònjòn miiriyaw bakuruba jira. A sigira ka taa nyè jamanaw kònò, minw bè sosiyalisimu fanga kònò dinyè na. A baju fè ; fanga don min sigira erewolisiyòn fè kapitalisomu ni a nyògònna fangaw nò na ; fanga don min labèn cogo taabolo, mògòw ni nyògòn cè kow, sekow ni dònkow, miiriyaw dinyè taamasiraw kan, ani sòròw bè kè bolo minw kan, labèncogo min bè baarakèlaw ka tònò ni u ka hère sigi bolo kan, ka mògò bila maaya kura kònò.

Fanga in taamashènw ye mun ni mun ye ? Sòròw ka sira fè, baara don min bè kè sosiyalisimu ka sòròsira kan ; o sòròsira tè sòn bolodumun ma, maa ka maa tònòbò. Sòròw bè kè

bolo filq kan - gofèrènèma ka bolo ni nyògòndèmè tònw ka bolo. O bolo fila ninnu bèè ka sòròw ni sòròcogow bè taamashyèn ni u forobaya ye. Taabolo ka sira fè, baarakèlaw ka fanga don. Bololabaaralaw ka sèrè ani u ka tòn, pariti min bè sigilen Marksi ni Lenini ka miiriyaw kan. O de bè jè ka sira tutigè baarakèlaw nyè - taabolo sira fè, sèrèw tè nyògòn kèlè. U bè nyògòn dèmèn de, k'u bolo di nyògòn ma bèn ni kelenya kan. Sigi sira fè, sènèkèlaw labènnen bè tòn bolow kònò - bololabaaralaw ka sèrè dilannen cogo la, ani hakililabaaralaw ke sèrè ka nyògòn dèmè, ka kè sosiyalisiw ye.

Miiriyaw, dinyè famuya cogo siraw fè, fanga don min sigilen bè Marksi ni Lenini ka miiriyaw kan. O miiriyaw bè bèè dèmè ka dò don sekow ni dònkow ni dinyè dònnyaw bèè lajèlen kan. U b'a jira ko mògòw ka kan ka nyògòn dèmè, ka jè ka baara kè ka fèn sòrò, o sòrò ka kè bèè lajèlen ta ye, a ka don da fè bèè ka nafa bè min na. Marksi ni Lenini ka miiriyaw bè sira nyumanw jira, sira minnu bè hasidiya kèlè, ka sonyèli, juguya, kanu jugu, haramu (1) dumun kèlè ; ka dò fara maa ka maanifinya kan.

(1) haramu - o tè dò wèrè ye, ka fèn ta, i ta tè min ye.
Ka fèn sòrò binkanni, walima sonyèli sira kan.

A bè fò fèn min yèrè ma ko "Sosiyalisimu" - o ye fèn ye min bè yèlèmayèlèma ka caya, k'a sababu kè erewolisiyòn kèlen Iri si la, a tun bè fò sosiyalisimu ma - fanga nata (Marksi ni Engèl si tun ye "sosiyalisimu jònjòn" labèn k'a sèbèn, min ni sosiyalisimu mayèlèmalen tè kelen ye. U tun ye "baara sosiyalisimu" suguyaw bèe fiyèn labò kènè kan). A tun bè fò sosiyalisimu ma fanga min ma sigi fòlò i n'a fò kominisimu dakun fòlò.

Okutòburu kalo erewolisiyòn sosiyalisi sigilen sen kan Iri si la, sosiyalisimu donna waati la, waati min na a bè kè fèn sabatilen ye, ka kè fèn kèrènkèrènnen ye. Lenini y'a fò o tumà : "Sisan de an sera yòrò la, fèn minw tun bè fò da la, ka hakili jakabò u kan, yòrò min n'an ka kan k'o ko kètaw kè". (Nin kuma in bè Lenini ka baaraw kònò, a gafe 27-nan, nyè 438-439). Kabini kominisimu jòli daminèna (Iri si jamana kònò) wele cogo "sosiyalisimu" kèra sababu ye ka sosiyalisimu yèrè ka baara kèrènkèrènnenw wele, i n'a fò : "sosiyalisimu jubaju", "sosiyalisimu baju", "sosiyalisimu taamashyènw" (teri sosiyalisimu bakuruba jolen), "sosiyalisimu min sera dò jan", "sosiyalisimu kògòlen"... ani dò wèrèw.

Kabini sosiyalisimu jòra jamana caman kònò, fèn min yèrè bè wele "sosiyalisimu", o kòrò bonyana. Famuyali kurabangera : "sosiyalisimu i n'a fò fanga pèrèpèrèlatigèlen

dinyè kònò", min b'a jira ko fèn kura sigira sen kan = sosiyalisi jamanaw ka jèkulu.

Maa ka kan ka dòn ko "sosiyalisimu" ye faamuya ye min bè marksi kanubagaw da, a bè maa wèrèw da minw ni Marksi miiriya tè kelen ye. Olu ye tògò kuraw labò, i n'a fò "sosiyalisimu min bè jamajè fanga bonyè", "sosiyalisimu min bè hinnè"... a n'a nyògònnaw. Maa wèrèw sòròla minw ye "sosiyalisimu" yèlèma, ka tògòw d a la, ka faamuya kuraw d'a ma minw ni Marksi ka faamuya tè sira kelen kan. I n'a fò "fara-finna sosiyalisimu "larabu sosiyalisimu"... a n'a nyògònnaw. Nin tògò kura ninnu si ni sosiyalisimu lakika tè sira kelen na. Dòw kuntilenna bè sòròw jiiidi, ka dò fara maaya ma i n'a fò "injèn sosiyalisimu", nka dòw bè yen, olu ni sosiyalisimu ka jan i ko jègè jalan ni baji, i n'a fò "suwèdi sosiyalisimu", teri "kuluwo kònò sosiyalisimu".

Nin gèlèya ninnu de y'a kè danyè kura bòra, n'o ye "sosiyalisimu lakika" ye. Nin danyè bangelen in de bè sosiyalisi jamanaw kofò a nyè ma. A bè figiya cogo fila jira sosiyalisimu hukumu kònò, ka jira ko, sèrè fila de bè jamana kònò, n'olu ye bololabaaralaw ni cikèlaw ye ; sosiyalisimu lakika b'a jira fana ko sòròw bè kè bi sira kuraw de kan... Nka nin taamashyèn ninnu wajibiyalen tè jamana bèe ma, sosiyalisimu bè kan ka jò yòrò minw. Ka d'a kan, jamanaw bè kè-

len, cikèlaw ka sèrè pèrèpèrelatigèlen tè yòrò min. Nka ta-
amashyèn ninnu kòrò ka dun kòsèbè sosiyalisi jamanaw kònò.

O tuma, kuma min bée fòlen filè nin ye, a kun tè dò wè-
rè ye, ka mògòw bò fila la. Ka jira ka fò ko sosiyalisimu laki-
ka ni sosiyalisimu jònjòn bée ye fèn kelen de ye. Fòlò ye fila-
nan kènèkan ko ye. Filanan bè miiriya kònò, fòlò bè kènè kan.
"Sosiyalisimu lakika" ye danyè ye min bè sosiyalisimu gèlèyaw
jira, ka danfara jira sosiyalisimu lakika ni sosiyalisimu tòw cè,
minw bè a yèlèma a kunjugu kan. Danyè in bè miiriya, kunti-
lenna jònjòn de jira.

Sosiyalisimu lakika kèra bi fanga ye, min ye kapitalisimu
bin. Kòròlen, kapitalisimu tun bè a ka fanga boli dinyè bée
kan. Nka san 1917 nan, òkutòburu kalo sosiyalisi erewolisi-
yòn y'a bin irisi jamana kònò. Sani Aliman kèlè daminè cè,
o jamana kènè tun bè bèn dinyè kènè tila wòrò kelen o kelen
ma. Maa kè mè o kè mè dinyè kònò i tun b'a sòrò irisi mògò 7,
mògò 8 tun bè olu la. San 1955-nan na, sosiyalisi jamanaw ca-
yara. U kènè tun bè bèn (26 kè mè o kè mè) 26%. A mògò hakè
tun bè bèn (35 kè mè o kè mè) 35%. U ka sòròw iziniw ka baa-
ra sira kan, o tun bè bèn (27 kè mè o kè mè) 27%.

Sosiyalisi jamanaw ye jèkulu dilan, a bè fò min ma nyò-
gòndèmè jèkulu sòròw ka sira fè.

O jèkulu bè sòròw yiriwa teliyateliya. San 25 furancè
kònò, (ka ta san 1951 la ka taa bila san 1976-nan na), sosiya-
lisi jamana tòw ka sòròw kòròtara kosèbè. San kònò, u ka sò-
ròw tun ye kapitalisi jamana yiriwalenw ta sinyè fila de ye,
teliya sira fè. Ka bò san 1971 la , ka taa bila san 1975-nan
na sosiyalisi jamanaw ka sòròw yiriwara kosèbè-ka tèmè kapi-
talisisi jamanaw ta kan. San 1981, mògò kelen o kelen ka sòrò
yiriwara ka bèn 206% ma Bulgari jamana kònò, 166% ma
Ongiri jamana kònò, 122% ma Wiyetinamu jamana kònò, 167%
ma Alimaanyi sosiyalisi kònò. Kuba ka sòròw yiriwara ka bèn
180% ma. Mògò kelen o kelen ka sòrò yiriwara ka bèn 196%
ma Mòngoli, 247% ma Rumani, 168% ma Sowiyetiki jamana
kònò, 156 / ma Cekòslowaki. A jiginna Pòlònyi kelen dònò
de kònò.

Yapa Marksisimu bè sòn sosiyalisimu suguya ni
Cogoya wèrèw ma wa ?

Kun min y'a kè sosiyalisimu kèra kènè kan ko ye jamana
caman kònò, jamana minw tè kelen ye, o kun de nana ni nyi-
ninkaliw ye i n'a fò marksisimu bè sòn sosiyalisimu suguya ni
cogoya wèrèw ma wa ? Kapitalisi jamanaw ka dònnikèlaw ani
Kominisi dòw y'a jira ko miiriya kelen tè se ka sòrò Sosiyali-
simu la bi. O kuma in ye miiriya wèrèw bange, ka na ni
marksisimu famuyacogo kura ye jamanaw kònò. O dònnikèlaw

ko "lenini ni sitalini miiriya" bè Sowiyetiki jamana kònò, "Mao miiriya" bè Sinuwa jamana kònò, "Tito miiriya" bè Yugòslawi - an'a nyògòn wèrèw Cekòslowaki, Pòlònyi, Kore Sosiyalisi, Kuba... Dònnikèla ninnu y'a jira ko nin bèe n'a ka miiriyaw de don sosiyalisimu kan, a bèe n'a ka sosiyalisimu cogoya don. Wa u y'a fò fana ko Sosiyalisimu min bè se ka balima, ka tanu, o ye sosiyalisimu ye min b'a to sòròsiraw ni nyètaasiraw bè labila, k'u labila i n'a fò kapitalisimu jamana yiriwalenw y'u labila cogo min. Sosiyalisimu min bè tanu, o ye sosiyalisimu ye min tè irisila fè cogo si, min tè "Marksi ni Lenini ka miiriya kèrènkèrènnenw fè.

N'an b'a fò cogoya wèrè la, o dònnikèlaw ko sosiyalisimuw ka ca, u tè kelen ye fana. Wa irisila kominisiw bannen b'o ma, u ko waajibì, yòrò o yòrò, ni sosiyalisimu ka kan ka jò yen, o ka kan ka tèmèn olu ka sira fè.

Sisan sa, sira fila de dayèlèlen bè kominisiw nyè : fòlò b'a jira ko sosiyalisimu suguyaw n'a cogoyaw ka ca (o sira kuntu-tilennan tè dò wèrè ye fo ka fò ko Marksi ni Lenini miiriyaw nyèsinnen tè dinyè bèe ma ; ko sosiyalisimu labilalenw bè yen, bèe ni ka sosiyalisimu kècogo) ; filanan, o ye sira ye min b'a jira ko sosiyalisimu ye kelen de ye, fila tè. Wa jamanaw bèe ka kan ka o sosiyalisimu in de kè. (Nka o fana bè se ka na ni tinyèniw ye, i n'a fò miiriya dòw b'a jira ko jamana bèe n'a

taamashyèn jònjònw de don. O tuma ni sosiyalisimu ka kan ka jò jamana min kònò, fo a k'i bèn o jamana taamashyèn kèrènkèrènnenw ma).

Marksi ni Lenini ka miiriyaw tè nin sira fila ninnu si kan. Miiriya ninnu ye miiriyaw ye minw nyèsinnen bè dinyè baarakèla bèe de ma. U koronnen tè, u datugulen tè maa si ka blon kònò. Miiriya ninnu bè sira de jira bèe la ; o siratigè la, u ye jamana kelen kelen ka nyètaa sira jate-minè. Maaya ka nyètaa ye fèn gèlèn ye, fèn nyagamilen da fana. Nyètaa in dulonnen bè maaya ni sòròw kè cogo la, a dulonnen bè lamini jònjònw na, fangaw tila cogo sèrèw ni nyògòn cè dinyè kònò ; a dulonnen bè jamana bèe ka taamashyèn kèrènkèrènnenw na. Lenini ka miiriya dò b'a jira ko : "jamanaw bèe b'u ka nyètaa kè siraba kelen de fè, nka o siraba in kònò, bèe ni ka sira don, sira minw b'i du - du". (O kuma in bè Lenini ka baaraw kònò, a gafe 29-nan, nyè 195-nan). Jamana kelen kelen ka sira sosiyalisimu jòli la, o ye fèn ye min b'a jira ko sosiyalisimu bè jò siraba kelen de kan. Siraba in kònòna na, fènw bè kelenya, k'u pereperelatigè ; fènw dò b'a la minw nyògòn ma ye. Nyètaa forobasariyaw bè siraba in kònò.

Sosiyalisimu jòli ye tutigè ye, tutigè min senfè komi-
nisiw b'u miiriyaw falen falen , k'u hakili jakabò siraw kan,
u bòra minnu fè ka sosiyalisimu jò u ka jamanaw kònò.

Maa minw ka miiriya bolisira ni Marksi ni Lenini kà
miiriyaw ye kelen ye, olu b'a jate tuma bée ko sosiyalisi-
mu lakika ye kelen dòn de ye. Fila tè. O sosiyalisimu in
kelen de bée sosiyalisi jamanaw kònò. Fèn don min bée Kapi-
talisimu yèlè.nali sariyaw bakuruba jira, ka fanga kura in
taamashyèn kèrènkèrènnenw jira.

A sosiyalisimu tów ye Marksi ni Lenini ka miiriyaw
yèlèmalenw ye. I n'a fò sosiyalisimu min bée sèrèw kò kan,
sosiyalisimu min bée bā ni sira sabanan ye, sira min ni
Sowiyetikiw ni Sinuwaw ka siraw tè kelen ye. Wa maaw
ka kan k'i janto o la, ka d'a kan, nin sosiyalisimu suguya
ninnu bée nyèsinnen fèn wèrè de ma, min ni sosiyalisimu
lakika tè kelen ye cogosi.

Sosiyalisimu lakika ye fanga ye, fanga min bée nyò-
gònbolo dumu, nyògòn tnòdun kèlè, ka fènw sòrò fèrèw
kè bée jè fèrèw ye ; fanga in kònò, bée de bée baara kè -
maa o maa, n'a se b'i ye - baara kòfè, tilali bée kè k'a
bèn bée ka baara cogoma. I mana min baara i b'o sòrò.

Baara nyèmògòya bée bée bolo, bée b'i hakililata fò. Bèn
mana kè min kan, o de bée kè. Maa sugandilenw bée sòrò ja-
ma nyèfè ; o maa ninnu sugandilen don jama yèrè fè. U
bée tòn kònò, tòn min kuntilenna ye sosiyalisimu jòli ye,
Marksi ni Lenini ka miiriya bolisiraw kan.

Kominisiw ka kan k'a nyini ka fèerè kèrènkèrènnenw
sòrò, fèerè minw bée sosiyalisimu jòli nògòya u ma u ka ja-
manaw kònò. U ka kan ka bò ni sira min ye, o sira nyini
bée kè k'a bèn jamana ka taamashyèn jònjònw ma. Marksi
y'a jira ko jamana bée n'a ka gèlèya jònjònw de don. Fèn
dò bée bèn Senegali, o tè bèn Mali kònò. Sira dò bée se ka
taama Mali kònò, o tè se ka taama Nizèri. Fèn kelen min
bée se ka Mali ni Senegali ni Nizèri jè, o ye n'u bée bèn-
na a la ka sosiyalisimu jò. O naniya , o ye kelen ye. Nka
n'an sera o naniya bilali sira kan , i ko an y'a fò cogo min,
fèn dò bée bèn Nizèri, o tè bèn Sènègali k'a da kan jama-
naw ni u cogoyaw don.

Bilgari kominisi pariti ka kibaruyalase sèbèn dò bée yen,
o y'a jira ko kominisi pariti bée bée u ka sosiyalisimu jòsira
tu tigè. O tutigè in na, bée b'i ka jamana taamashyèn pè-
rèpèrèlatigèlenw jateminè. O de senfè sa, sosiyalisimu
lakika bée jamana cogoya ta.

O cogoya in tè fèn wèrè ye, a bè jamana mabèn cogo de jira : sòròw bè kè cogo min, maaw ni nyògòn cè siraw bè cogo min, nyètaa siraw bè cogo min, fènw sòrò fèerèw bè cogo min, maaw miiriyaw bè cogo min, u bè balo cogo min, u ka sekow ni dònkw taamashyènw ye min ye. O siratigè la, n'i y'a lajè Ongiri, Alimanyi sosiyalisi ni Cekòslowaki, i b'a sòrò danfaraw bè u ka sosiyalisimu jòli la. Nka sosiyalisimu lakika sariya kunbabaw bè sòrò nin bèe kònò.

Waleya jumènw bè sosiyalisimu mayèlèma ?

Mun bè o waleyaw bange ?

Sosiyalisi jamanaw kònò, maatnòbòlaw ka fanga binnan don. Nka yòrò dòw la, min bè fò ani min bè kè, olu bè fò nyògòn kò. I n'a fò sinuwa jamana kònò Poli Pòti ka fanga tuma. Filibaw kèra Ongiri fana (san 1956 -nan na) ani Cekòslowaki (san 1967 ni 1968 -nan na), ani Pòlònyi (san 1980-1982 furan cè kònò). Nin misali ninnu b'a jira ko sosiyalisinu jòli la, filiw bè se ka kè ; ka segin kòfè, ka gèlèyaw sòrò.

Yaruzelsiki - n'o ye Pòlònyi jamana kuntigi ye - y'a jira a ka kuma dò senfè ko kèlè ka kan ka kè walasa filiw minw kèra, k'olu bè jamana kònò. Maaw min nana n'olu

filiw ye, ka nyè nyini olu ka ko la. Miiriyaw o miiriyaw bè sosiyalisimu miiriyaw kèlè, k'olu kèlè.

Mun ye sosiyalisimu mayèlèma ye ?

Sosiyalisimu mayèlèma, o ye fèn ye, min ye dunan ye sosiyalisimu kècogo kònò. Sosiyalisimu jòtò de n'a bè na. O bè sòrò taamasiraw fè sosiyalisimu jòli la taamasira minw ma nyi. I n'a fò sisan ; ka fènw sòrò fèerèw forobatigiya yèlèma k'a kè kelentigiya ye, ka jamajèfanga yèlèma k'a kè biro kònò fanga ye ; taa ni ka segin min ka kan ka kè nyèmògòw ni jama tò cè, k'o yèlèma ka kè sira kelen ye, sira min bè bò nyèmògòw fè ka taa jama fan fè, nka a tè segin. Yèlèma dòw ye fana ka fanga boli bololabaaralaw tògò la k'a sòrò fanga in tè bolila olu ka hèresòrò sira kan. O misali nyuman ye Sinuw jamana ye, Mao ka fanga tuma kònò. Nin mayèlèma ninnu bèe bè na ni tinyè de ye sosiyalisimu jòli la. K'a d'a kan u bè sosiyalisimu lagosi, k'a nafa-mayòròw lanògò, k'u bayèlèma k'u kè fèn wèrèw ye, minw n'u tè sira la. U bangeli bè bò jèkuluw la, minw ka miiriyaw nyè sinnen bè u yèrèw ka nafa ma. Yurugu-yurugu mògòw don ; gèlèya kelen-kelenw minnu bè bò sosiyalisimu jòli sira kan, u bè olu kè u yèrèw ka sòròda ye, ka jamana mògò tòw lafili. Bèe ka kan k'i hakili to o maa sugu ninnu na, walasa k'u kèlè, k'u gèn k'u bò fanga la.

Sosiyalisimu ye fanga ye, min nyèsinnen bè baarakèlaw ka nyètaa ni u ka hère ma. Ni kuntilenna wèrèw yera fanga in kònò, o kòrò ko tinyèni bè yen. Jama ka kan k'o sè-gèsègè, walasa sira bè se ka tilen cogo min. N'i y'a mèn ko sosiyalisimu lakika, o tè dò wèrè ye - bèn, nyògòndèmèn, kelenya. A bè waleyaw kèlè, minw bè danfara suguw dò don maaw ni nyògòn cè, i n'a fò ka maa dò fisaya ni dò ye ; bèn kèra sariya minw kan, k'o sariyaw bolicogo tinyè.

Mun bè "foroba sosiyalisimu" ni sosiyalisimu lakika bò nyògòn na ?

Fòlò taamashyènw filè : Sòròw kònò, bolofara fila de sigilen don : kè - n-yèrè-ye bolofara ani foroba bolofara ; maaw bèe ka baara kè ; bèe ka sòrò ka yiriwa, jama jè fanga ka boli bèe ye, maaya kònòna na, bèe ka dònko n'i ka seko ka kòròta. A jirala ko nin waleya ninnu bè se ka sigi sen kan k'a sòrò kèlè ma kè, èrèwolisiyòn ma kè. Kapitalisimu bè yèlèma dònò-dònò, fitinè t'a la.

Filanan, n'o ye sosiyalisimu lakika ye, o bè Kapitalisimu kèlè sira bèe fè fo ka taa a baju tunun, sanko a tè sòn nègènni ma. (Waritigi t'a ka wari bila kan si kan, ni fanga yèrè tè). N'i k'i b'i sigi ko waritigi b'a ka fanga bila a yèrè ma, i na dò sigi dè. A na kè badaban sigi ye.

- Sosiyalisimu jòli dakunbaw ye jumènw ye ?
- Ka bò kapitalisimu fanga kònò ka na sosiyalisimu fanga kònò, o furancè ye mun ye ?
- O furancè in waati bè ban tuma jumèn ?

Ni sosiyalisi èrèwolisiyòn kèra kapitalisi jamana min kònò, sosiyalisimu jòli bè daminè ni baana sèrè ka fanga binni ye, ka baarakèlaw ka sèrè ka fanga sinsi. O kèlè tè don kelen kèlè ye. A bè waati min kè, o waati de ye ka bò Kapitalisimu la ka na sosiyalisimu la. Nka a ka kan ka famu ko sosiyalisimu tè bange ten dè, i n'a fò kapitalisimu y'a wolo. Èrèwolisiyòn bè kunkan caman bò, ka da kan baana sèrè ka fanga tè bin gansan. Wa fanga tali fana kòrò tè ko a banna, sosiyalisimu jòra. Kèlè wèrèw de ka kan ka kè. Yèlèma minw ka kan ka kè, i n'a fò ka sòròw bò mògò kelen ka tigiya la, k'u kè bèe jè ye, o yèlèmaaw tè don kelen kèlè ye. Sanko u bè sira kuraw de don maaya kònò.

Irisi la, sènekèlaw de tun ka ca. O siratigè la, cikèlaw farali nyògòn kan walasa u ka sòròw bè yiriwa kosèbè.

Cèkoslowaki jamana kònò, izinikònòbaaralaw de tun ka ca. Nin danfara ninnu b'a jira ko sosiyalisimu fanga sigili tè kè cogoya kelen na jamanaw kònò. Yòrò dò, a bè san caman kè a ma sigi, yòrò dò, a tè mèn.

Sèrè kèlè b'a janya yòròw la, yòrò minw ni baanaw ma jè ni u ka fanga binni ye. Waleyaw bè se ka kè minw bè se ka sosiyalisimu jòli sumaya, i n'a fò kèlè wulila jamana kò nò, walima kèlè ka wuli jamana ni jamana wèrè ni nyògòn cè. (Misali = san 1956 -nan na, kèlè min kèra Ongiri, walima Kore kèlèba, walima Pòlònyi gèlèyaba san 1980-1982).

Taamashyèn jumènw bè a jira ko Kapitalisimu binna ? Ko waati min bè an bò Kapitalisimu la ka taa sosiyalisimu la, ko o waati banna ?

Ni jaabi bè di nin nyininkali ninnu kan, fo ka maaya lajè sira bèe fè, yèlèmalì kèra yòrò minw na, k'olu dòn. Sosiyalisimu b'i tintin dalilu gèlèn minw kan, fo k'a dòn k'olu basigira. O daliluw ye jumènw ye ? Fòlò, fo sòròw ka se hakè dò ma, jamana bè se k'i tintin min kan k'a ka yèrèmahòrònya lasabati.

Filanan, fo ka sòròw ni fènw sòrò fèerèw tigiya yèlèma, k'u tigiya kè bèe jè ye. Nyètaa sira fè, fo ka fanga sigi sosiyalisimu miiriya siraw kan, i n'a fò ka pariti sigi, ka jamajè tònw sigi (denmisènw ka tòn, musòw ka tòn... a n'a nyògònna wèrèw).

Fò sekow ni dònkow ka kòròta, bèe ka dinyè faamu, k'i hakili lataama sosiyalisimu ka nin miiriya nyumanw kan.

Ni nin dalilu ninnu bèe basigira, an b'a fò ko sosiyalisimu baju sigira. A tò ye a jòli ye. (A ye i ko n'i bè so jò, f'i k'a baju sigi fòlò, kòfè i n'a jò).

Danfara jumèn bè "nyètaa sosiyalisimu sira kan " ani "waati kura " cè ?

Nyètaa sosiyalisimu sira kan, o bè daminè jamana kònò, ni jama ye a tnòbòbagaw ka fanga bin, k'a daminè ka yèlèma kerenkerennenw don jamana kònò. Waati min bè daminè ni o ye, o ye waati kura de ye. A taamashyèn fòlò ye izinikònòbaaralaw, cikèlaw ka fanga sigili ye. Kèlè diyara u la. Maa ka maa tnòbò, o fanga binna.

Mun danfara bè "sosiyalisimu lakika" ni "sosiyalisimu yiriwalen" cè ?

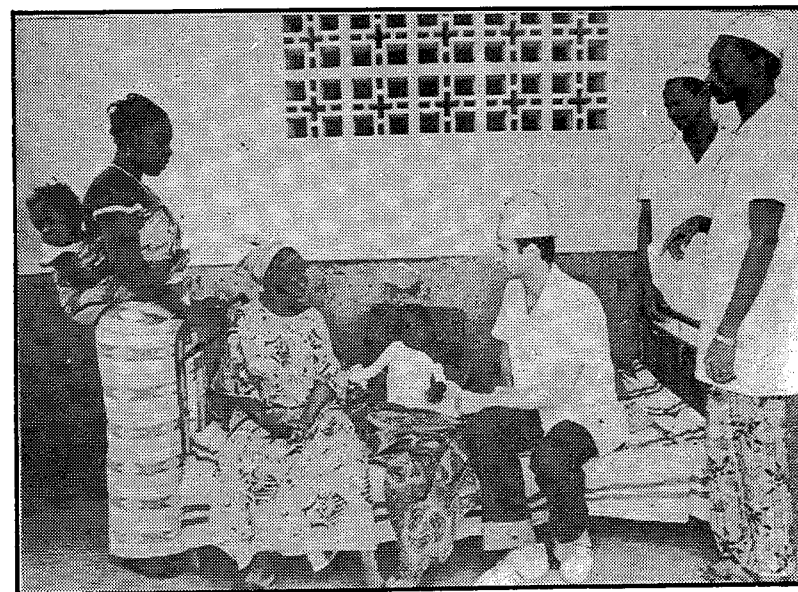
Sosiyalisimu lakika ka nyètaa senfè, a bè tèmèn dakun dòw de la, n'o ye ka bò kapitalisimu la ka taa sosiyalisimu la, ka sosiyalisimu yiriwalen jò, ani sosiyalisimu yiriwalen dakun. Maaya sosiyalisi yiriwalen o maaya sosiyalisi yiriwalen,

o ye sosiyalisimu lakika de ye, nka sosiyalisimu lakika bête tē sosiyalisimu yiriwalen ye. N'i y'a kòlòsi, Kuba, Wiyetina-
mu, Laosi ani Kanpusea jamana, olu ma bô Kapitalisimu la ka
na sosiyalisimu la fòlò. Eròpu kònò, sosiyalisi jamana caman
tèmènna o dakun na, i n'a fò Bulgari, Ongiri, Alimanyi so-
siyalisi, Rumani ani Cèkòslowaki.

Nyètaa fanga bē jòn bolo sosiyalisi jamanaw
kònò ?

N'i y'a kòlòsi, dinyè jamana kelen kelen kònò, maaya
kònò, maa bête tē fanga boli ; maa tòmòtòmòlenw de bē fan-
ga boli. O de b'a to, dònnikèlaw caman y'a jira ko jamana
si tē, bête bē jē ka fanga boli yòrò min. Maa damadò dòn-
de bē fanga lataama. O maa ninnu bē bête sanfè.

Nka n'i y'a ye o bē kè, o bē bô jama ka faamuyaliba-
liya de la. Ni jama ma fēnw dòn k'u faamu ka se hakè dò
la, ni jama ka baara nyèsinnen bē sòrònyini dòn de ma,
maaya baara tē waati bèrè ta a ka kunkow la, wajibi, maa
damadòw na fanga kè u sago ye. Olu na u ka baara bête bèn
fanga lataamali ma. Wa u tē baara in kè maa wèrè ka nafa
sira kan, n'u yèrè ka nafasòrò sira tē. O de y'a kè, jamana
minnu donna sosiyalisimu jòli la, o jamanaw kònò, izinikò-
nòbaaralaw, cikèlaw, pariti min ka miiriyaw nyèsinnen bē

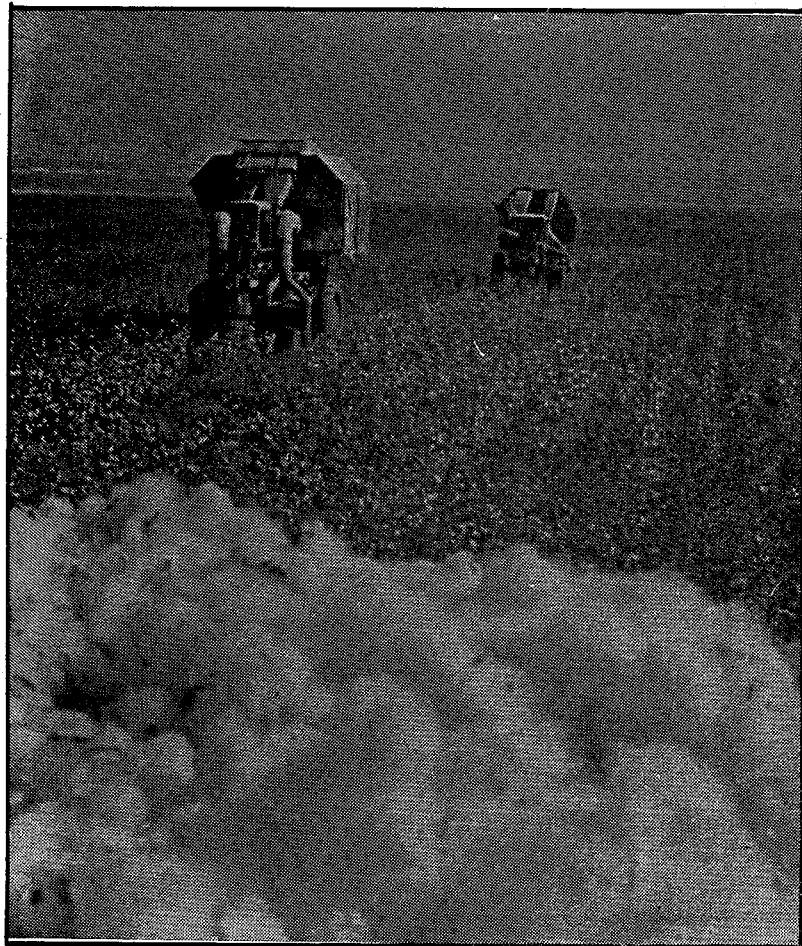
Segu dōgòtòròsù : Irisila dōgòtòrò dū bé an balima lajè. Kuntilenna
tē dū wèrè ye, k'an ka jamana dēmè ni hakili kelen ye.

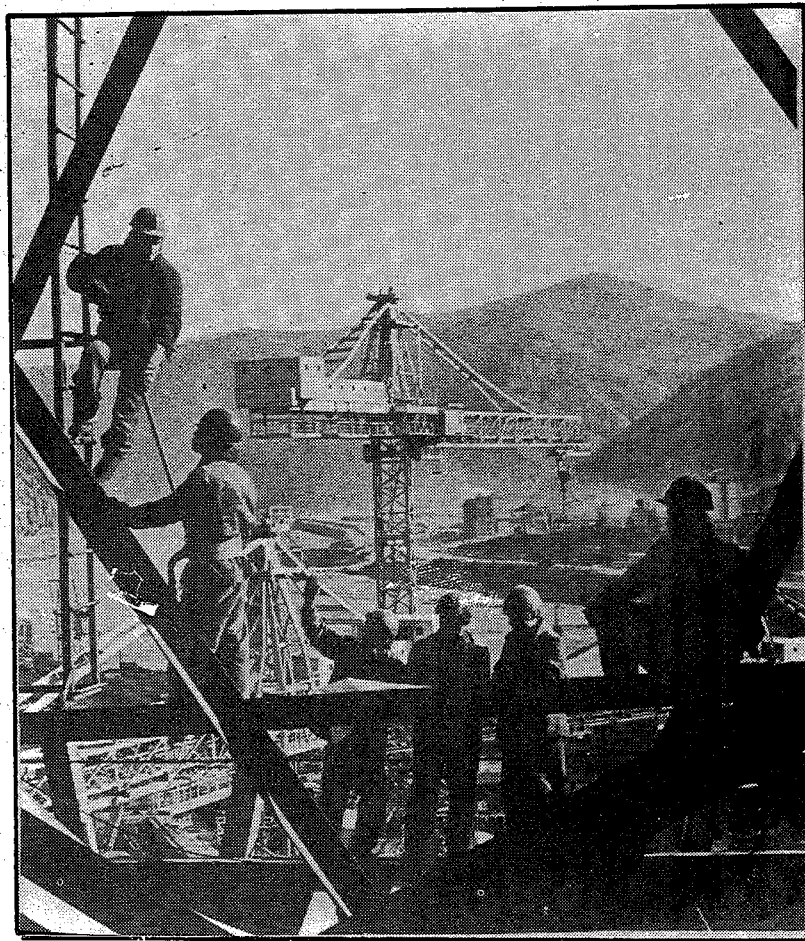
Musukukaw bēe bāra ka nyōgūn sūrū lajē min senfē u y'a jira
 ko dabali ka kan ka kē ka dīnyē kisi kēlē ma, kēlē min bē se
 ka maaya yērē baṅ dugukolo kan.

Moskū : sibiri don dū senfē, kominisit bē baara la kērēmīlin na,
 san 1920 nan na

Koribo irisila Azi

balan min nyögün tē bonyē na : a tūgā sayanoshushēnsikaya.
A jāt tā Iniseyi kan, n'o ye ba dā ye Siberi.

Turukimeni jamana : A dugu min tãgũ ye ko Asikabadi, o dugu ni Bamakã y'u bolo di nyũgũn ma nyũgũndemẽ sira kan. Ja min filẽ nin ye, o bẽ jatẽ kalan kalnsen dũ de jira sanfẽkalansoba dũ kũndũ Asikabadi.

Marksĩ ni Lenini ka miiriyaw ma, olu de bẽ jẽ ka fanga boli. O siratigẽ la, denmisen jẽkuluw, muso jẽkuluw, pariti wẽ-rẽw, baaralaw ka nyũgũn dẽmẽ jẽkuluw... o n'a nyũgũnnaw, olu bẽ sigi sen kan. Maaw bẽ sugandi jama fẽ, a dalen bẽ maa minw na. O maa sugandilenw bẽ nyũgũn sũrũ jẽkuluba kelen kũnũ, ka jama kun kan kumaw fũ, ka sira nyini a ka gẽlẽyaw kũlũ la. Maa sugandilen ninnu, n'olu ye depitew ye, olu ka baara, u ka baarakẽcogo bẽ sẽgẽsẽgẽ bẽe fẽ. Ni depite min ka walew ma nyi, a tẽ jama ka sira jiralen taa-mala, o depite bẽ bũ yen. Maa wẽrẽ bẽ sigi a nũ na. A bẽ fũ jũn ma ko depite lakika ? — depite min sũgẽrẽlen don a sugandibagaw la, a bẽ sũn tinyẽ ma, a b'a nyini ka a sugandibagaw ka kumaw labato ; tuma o tuma, n'i wulila k'i bẽ taa fũn fũ depite ye, i k'a sũrũ maa k'i kumbẽn, k'i lamẽn. Depite ka kan ka kibaruyaw di a ka baaraw kan ; ni depite min tẽ jama ka baara kẽ la, jama ye sira min jira a la, a tẽ taala o sira fẽ, o ye a yẽrẽ ka depite ye, jama ta tẽ. O tuma o ka kan ka gẽn.

Yala mugu ka kan ka ci wajibi sani sosialisimu jũli ka daminẽ ?

Kapitalisi jamanaw kũnũ, kibarudisẽbẽnw bẽ ko bẽe kẽ walasa ka miiriya don mũgũw kũnũ, miiriya min b'a jira ko wajibi, ni sosialisimu bẽ jũ, fo jũli ka bũ. O lakalitanyini-

naw kuntilenna dōnnen don. U t'a fè cogo si la, sosiyalisimu ka sira sòrò.

Maa minw ka miiriya ni Maski ka miiriya ye kelen ye, olu y'a jira ko baana sèrè tè fanga bila a yèrè ma. F'i k'a yuguyugu de. Baanaw tè sòn fiyewu, sòrò minnu kèra jama kò kan, o sòròw ka yèlèma jama ka bolo kan. U ka fanga kònò, u ye min sonyè, u ye min binkanni, u ye min yurugu-yurugu, u t'o segin hère la. Fo k'u yuguyugu de. Delili t'a nyan, sigi-ka-kuma fana t'a nyan. Kèlè de don, nka kèlè kònòna na, ka joli bò, o wajibiyalen tè. Ni a ka kan, a bè kè, katugu jamana dòw kònò sosiyalisimu jòli mana daminè dòròn, jamana wèrèw b'u sen don a la, ka fitinè wuli. U b'o kè bayiri u t'a fè sosiyalisimu ka bange u kèrèfè jama-naw kònò. A na kè sababu ye ka u ka jamana mògòw sòn hakili la, ka wuli baanaw kama, k'u ka fanga bin.

Sowiyetikiw ka pariti kominisi y'a jira a ka depite tòn-sigi 26-nan na ko maaya bè yèlèma fanga la, muguci sira fè a bè se ka yèlèma fana k'a sòrò marifa ma wajibiya, mugu ma ci. Baaralaw bè se ka fanga bin teliya ; a bè se ka kè fana a binni waati bè mè .

Munna sosiyalisi jamanaw kominisiw b'a fè baaralaw ka diyagoya fanga ka sigi ?

Lenini kètò ka kunnafoniw di izinikònòbaaralaw ni u jènyògònw ka fanga tali kan, a ye dakun saba jira, minw bè fanga in tali wajibiya.

Fòlò : A y'a jira ko maaya kònò, sèrèw bè yen minw . bè tòw bolodumu. O sèrèw tè sòn gansan, u tè sòn hère ka fanga bila. U b'a nyini tuma bèe k'u ka fanga sinsin. Sèrè minw b'a fè ka bò bolodumu kònò, ka sira kura ta min nyèsinnen bè sosiyalisimu jòli ma, olu tè o nyè sòrò f'u ka bolodumu sèrèw tintin bògò la.

Lenini y'a jira ko : " Fèn min b'a jira ko diyagoya fanga sigilen bè, o ye bolodumu sèrèw kèlèli ye fanga la" (a bè Lenini ka baaraw kònò, gafe 28-nan, nyè 265).

Baarakèlaw ka fanga tè basigi habada ni bolodumu sèrèw (i n'a fò izinitigiw, jagokèlaw ani fantaw tnòbò - law) ma kèlè, k'u bin, k'u koron ni fèerèw ye minw b'a to u tè u kun kòròta bilen. Fanga in ka basigili bè fèn wèrè bolo. Fo baaralaw ka se ka sèrèbolofara damadòw, minw bè filan-filan na, k'olu fara u yèrè kan ka fanga kura lasabati.

Lenini y'a jira fana diyagoya fanga ko in na, ko ni maa miliyòn caman ka fanga bolila ba damadòw kan, o ka kan. Maa minw bè ka tòw ni degun, sèrèw minw kèlen bè ka tòw ni minè, a maa man ca. Nka, ka fanga t'u bolò, k'u to fanga boli minènw kònò, jama tè hère sòrò, a tè bò nògò la.

O de kama , fo k'u diyagoya digi de bògò la, u kana kunbòyòrò sòrò. Nka an y'a fò cogo min kòròlen, o kòrò tè ko wajibi fo ka joli bò.

Filanan : Lenini y'a jira ko baarakèla kuluw bée, k'a bò izinikònòbaaralaw ma, ni yèrètigiya de dorokolen don. O yèrètigiya ni sosiyalisimu ta tè kelen ye, ka da kan, u kuntilennaw tè kelen ye. Maa kalannenw ka sèrèbolofara ani sèrèbolofaraw minw bè hakililabaara kè, olu fana ni u tamashyèn kerenkerennenw de don. Cikèlaw dòw ye baarakèlaw ye, dòw ye fèntigiw ye. Minw ye baarakèlaw ye, olu ni izinikònòbaaralaw. ka surun. A fèntigiw sa, olu bè baana sèrè fan fè. O b'a kè, cikèlaw bè filan-filan na tuma caman. I b'u sòrò waati dò baana sèrè ka fan na, waati dò i b'u sòrò izinikònòbaaralaw ka fan na. Izinikònòbaaralaw ka kan ka ko bée kè walasa u bè cikèlaw sògèrè u yèrè la cogo min, ka kè kelen ye. Ni izinikònòbaaralaw b'a nyini ka cikèlaw ni hakililabaaralaw sògèrè u yèrè la, a tè kè ni fanga ye. A b'a kè ni kuma de ye, k'u lafaamu.

Sabanan : Kun sabanan min b'a to izinikònòbaaralaw ka kan ka fanga ta, o bòlen bè sèrè kèlè de la kapitalisimu kònò. O sèrè kèlè in mè o mè, a bè laban ni kapitalisimu binni de ye. Maaya bè bò kapitalisimu la ka don sosiyalisimu la.

Lenini y'a jira ko baarakèlaw ka diyagoya fanga tè dò wèrè ye, sèrè kèlè min bè kapitalisimu kònò, o kèlè in de samantòla don. Baarakèlaw ka diyagoya fanga ye u ka sèrè kèlè de ye, kèlè don min nyèsinen bè baanaw ma, ka da kan hali ni fanga minèna olu la, o kòrò tè ko baarakèlaw ta sigira. Baanaw bè kèlè kè, ka nyini ka segin fanga la. Fo k'o bali de cogo bée la. N'o ma kè, o kòrò ko baarakèlaw ka fanga tinyèna. Shili jamana ye hakili di mògòw ma o siratigè la. Yen baarakèlaw nana fanga la tuma min Saliwadöre Aliyende ka nyèmògòya kònò, u ma baanaw kèlè u kèlè cogo la. O kèra sababu ye ka sòròdasi fanga sigi jamana kònò. O sòròdasi fanga y'a ta kè maa faga ye, ka baarakèlaw kè jònw ye, k'u ni tòorò. Balo gèlèyara, fèn bée gèlèyara. Caman farala baanaw ka sòrò ma.

— Yala sosiyalismu bè se ka jò
jama jè sira kan ? —

Sosiyalisimu ye fanga ye, min tè se ka sigi fo jama bèe yèrè de ka sòrò baara in na. Maa kelen ko tè, maa damadò ko tè. A nyèsinnen bè jama de ma, ka da kan a bè jama de ka hère nòfè. Jama bè jè ka ko min kè jama tògò la, mun wèrè b'o kòfè ?

Kapitalisi jamanaw kònò, dònnikèlaw dów b'a jira ko irisila sosiyalisimu ma jò jama jè fanga kònò, jama ma jè k'a jò. O dònnikèlaw ka kan ka nyininka jòn dun ye sosiyalisimu jò irisila. Marksi ni Lenini, maa minw ni olu ka miiriya kuntilenna ye kelen ye, olu y'a jira ko fèn o fèn, n'a kèra jama tògò la, ni jama y'a kè, o kèra jama jè ko ye. O kèra fanga la wo, o ma kè fanga la wo, o keni ye jama jè ko ye.

Nyètaa sira taamashyènw ni a mabèncogo ye jumèn ye sosiyalisi maaya kònò ?

Nyètaa sira maaya kònò, o sigilen bè sèrèw bèe de kan ; a sigilen bè sèrèw yèlèma yèlèma cogo kan.

sèrèw ni nyògòn cè konyèw kan. Nyètaa sira mabèncogo bè bò nin fòlen ninnu de la.

O mabèncogo in bolow ye eta ni a ka baarakètaw, a fangalaboli baaradaw ye. (Sanfè sowiyèti, depite jèkulu, fangalaboli baaradaw. K'a ta dugubaw kònò fo, bugudaw la, kèlèjama, kiritigèdaw...). A bolo dò ye pariti ye (walima paritiw). Olu de bè baarakèlaw ka baaraw labèn, k'u kuntilenna jira.

Mabèncogo in bolo dò ye jama jèkuluw ye, i n'a fò denmisenw ka jama jèkulu, musow ka jama jèkulu, cikèlaw ni bololabaaralaw ka nyògòndèmètònw...

Ni sosiyalisimu b'a la ka jò, ka sinsin, taabolo mabèncogo bè yèlèma. A bè laban ka kè jama bèe ka fanga ye.

Yala baarakèlaw ka diyagoya fanga bè lataama fo kominisimu kònò wa ?
N'o tè, mun na ?

Marksi ni Lenini ka sirataamalaw y'a miiri tuma bée ko baarakèlaw ka diyagoya fanga bè kè waati jònjòn de kònò. N'i y'a ye diyagoya fanga in bè lataama, a tè bò fèn wèrè la (i n'a fò an y'a fò cogo min kòròlen) ; baanaw, fangati-giw tè sòn habada u ka fanga binni ma hère la. U b'a nyini tuma bée ka segin fanga la. Walasa k'o bali, fo baarakèlaw ka diyagoya de sigi u kan, f'u ka sòn tuma min ko fanga ye baarakèlaw ta ye, fo bolodumu ka bò pewu maaya kònò. Bée ka kan ni min ye maaya kònò, ni bée y'o sòrò (mògò man fisa mògò ye, mògò tè mògò tònòbò , bée ka kan sariya nyè - fè...), diyagoya fanga bè ban.

Yèlèma jumènw b'a jira ko baarakèlaw ka diyagoya fanga banna sowiyetikiw ka maaya kònò ?

Fòlò : bi-bi, irisila , maaya sugu min bè yen, o maaya kònò nyògòn bolodumu banna. Maa fè maa ta dun. Maaya don min kònòna na, bolodumu sèrèw binna. Nka o kòrò tè ko nsònw ni dulonkèrèfèw tè ye maaya kònò dè. Olu ye fiyèw ye, minw bè se ka kèlè cogoya wèrè la, a ma se diyagoya ma. Diyagoya fanga nyèsinnen bè sèrèw de ma; a nyèsinnen

tè maa kelen kelenw ma.

Filanan : bi-bi irisila, danfarabaw tè sèrèw ni sèrèbolofaraw ni nyògòn cè. Izini kònòbaaratlaw ni cikèlaw, hakilila-baaratlaw ni bololabaaratlaw, bée miiriya ye kelen ye : ka sosiyalisimu jò.

Sabanan : Nin sèrè ninnu bée bènne de don. Cikèla ni hakililabaarala kèra kelen ye. U b'a dòn k'u ka nafa ye kelen ye. U ka nafa dorokolen don nyògòn na.

Yèlèma jumènw donna irisila nyètaa sira kònò nin san 60 in na ? Yèlèma jumènw kèra sosiyalisi jamana tòw kònò ?

Jamana kònò, nyètaa sira bè yèlèma yèlèma. Ka da kan ni yèlèmw kèra sòròw ni maaya yèrè kònò, wajibi nyètaa sira bè yèlèma. San 60 kònò, baarakèlaw ka diyagoya fanga min tun sigilen bè, o yèlèmana ka kè jama bée ka fanga ye. Pariti kèra jama bée ka pariti ye. Kòròlen, baarakèlaw dòn de tun ka hère bè filè, sisan a kèra jamana mògò bée ka hère ye. Kapitalisimu binna, sosiyalisimu jòra. Kelenti-giya binna, jamajèti-giya sigir'a nò na. Maa ka maa tònòbò , o dabilala. Duguba ni duguninw kèra kelen ye (fèn min bè sòrò duguba kònò, a bè sòrò bugudaw la, hakililabaara

ni bololabaara dorokora nyògòn na.

Irisila ni sosiyalisi jamana tòw bè sira kelen de kan : ka maaya jò, maa bè kè maa dafalen ye min kònò. O siratigè la, yèlèma minw mana kè irisila, i b'a sòrò a nyògòn kèra sosiyalisi jamana tòw kònò, i n'a fò nyògòn bolodumu, dabilali.

Ka maa kè Alanin ye, mun bè na n'o ye ?
O bè se ka bèn sosiyalisimu kònò wa ?

Sosiyalisimu jòli baara sen fè, fili caman kèra. O filiw bòra mun na.? An b'a nyini ka jaabi di o kan. Misali bè kè sosiyalisi jamana fòlò ye, n'o ye irisila ye.

Filiw bè bò sòròw hakè la. Sosiyalisimu jòli jamana kelen kònò, o kèra sababu ye ka gèlèya caman don baara in na. Kapitalisi jamana dòròn de tun kelen bè ka irisila lamini.

N'i bè sosiyalisimu jò, fo sòròw ka se hakè dò ma. Iriji jamana tun ye jamana ye Eròpu, min tun bè kòfè kosèbè. Sègèn tun bè yen kosèbè, sòròw ma yiriwa. Erèwolisiyòn kè ka di o lamini sugu kònò ka tèmèn sosiyalisimu yèrè jòli kan. Katugu a bè na ni gèlèya sugu bèe ye. Fo ka sòròw ni fènsòrò fèerèw lase hakè dò ma, min b'a to sosiyalisimu jòli bè sabati. Mankan bè bò o yòrò la barisa fèerèw bè baanaw de bolo, baana fanga kèlen bè ka jamana lamini. A dun yera

ko baanaw bè nyògòn dèmè kèlè la. N'i ye irisila baanaw ka fanga bin, Pòlònyi, Faransi baanaw b'i kèlè. N'i sigilen bè n'o ye, fo ka kow teliya kosèbè, k'i labèn, ka kèlèjama labèn, ka dò fara sòròw kan teliya. O kòrò tè dò wèrè ye, dò de bè fara mògòw ka sègèn kan, katugu fèn o fèn, n'a bè jamana dèmè labènni in la, o bèe ka kan ka kè nyògòn kan. Maaya ni nyètaa sira fè, bolodumu sèrèw ka mògòw ka ca ni izinikònòbaaralaw ka sèrè mògòw ye. Fanga kura dun bè boli o bolodumu sèrèw de kan. I y'a dòn o fana n'a ta gèlèya don.

Maaya kura jòli tun dulonnen bè cikèlaw ka sèrè ni izinikònòbaaralaw ka sèrè ka bolodinyògònma la, ka da kan cikèlaw de ka ca jamana kònò. A dun ka ca, cikèlaw b'a miiri ko fanga kuntigi ye a danma Alanin de ye. Fangatigi tè sòsò, a mana min fò, o ka kan ka kè ; wa a tè fili fana.

Sekow ni dònkow fana tun bè hakè dò la, hakè min tun tè sòn kuntigi falenfalen ma, wa a tun bè dan sigi jama ka kòlòsili la fanga bolicogo kan. Jama tun t'a nyini ka fanga bolicogo kòlòsi.

Lenini ka baara caman kònò, a y'a jira ko sowiyetiw ka fanga san fòlòw, juguw cayara fo k'a dan tèmèn. Fo ka fèerèw de tun nyini ka fanga in lakana, ka kèlèjama sigi bolo kan, kèlèjama min ni tòw tè kelen ye, a kuntilenna fè, a

mabèncogo fè. Baarakèlaw ka kèlèjama ni baana sèrè ye kèlè-
jama min dilan a ka fanga lakanali ma, olu tè kelen ye cogo
si.

Kèlèjama kèrèfè, fanga wèrèw fana tun ka kan-ka sigi,
i n'a fò milisi, olu minw ka baara nyèsinnen bè baarakèlaw
ka fanga lafasali ma.

Sosiyalisimu jòra lamini min kònò, o lamini de bè kun-
nafoni di fanga bolicogo kan irisila. Baarakèlaw ye fanga ta
tuma min, pariti tun ka ca. U bèe tun welela ka na baara kè,
baara min nyèsinen bè baarakèlaw ka hère ma. Nka o pariti
ninu bora ni sira wèrèw ye, ka baarakèlaw kèlè. O kèra sa-
babu ye k'u bè sariya kònò, ka kènèkanbaara yamaruya b'u
bolo. Pariti kelen sigira. O kècogo fè, jamanalasòlòli paritiw
ni nyògòn cè jamana ka nyètaa sira kan, o jamanalasòlòli dabi-
lala. Kèlè juguba min wulilen filè nin ye baarakèlaw ni bo-
lodumu sèrèw ni nyògòn cè, o kèlè in tè sòn filanfilan ma,
a tè sòn manamanako ma katugu fo dò de ka se dò la. Ni kè-
lè bè ten, wale dannatèmèlenw bè se ka ye fanga bolicogo
la. Fanga bè se ka kè i n'a fò mògò kelen fanga. O dun tè
sosiyalisimu kònò. Stalini kèli i ko Alanin irisila, a bora nin
cogoya in de la. Wa Stalini kelen tun tè. Mawo fana tun bè

ten Sinuwa jamana kònò ; k'a bò Alimanyi sosiyalisi ma ani
Cekòslowaki, sosiyalisi jamana bèe bora nin sira fè. A dun
man kan. Jamana nyètaa sira man kan ka don mògò kelen bolo.
Mògò kelen tè foyi ye. Jamajèfanga de barikalen - o de bè
baarakèlaw nafa.

Ko dòw tèmèna Ongiri san 1956-nan
na, Cèkòslowaki san 1968-nan na,
Pòlònyi san 1956, 1970, 1976 ni 1980
nan na. taabolo balanna. O bè se ka
kè sosiyalisimu kònò ?

Ko minw'kèra nin sosiyalisi jamana ninu kònò, u bolen
nka u tè kelen ye. Tabolo sira fè, u ka filiw bolen bèn. N'i
y'a ye baarakèlaw wulila nyèmaaw kama, dò wèrè tè, fanga
bolicogo de ma bèn. Taa kèra siraw fè, minw bè baarakèlaw
ka hère kèlè.

Sosiyalisi jamana kònò, n'i y'a ye nyètaa sira balanna,
a fò nyètaa si a lataama cogo tinyèna. O tinyèni bè na ni
baarakèlaw dòw ka murutilli ye. N'a ko samanna ka se yòrò dò
ma, a bè se ka yèlèma ka kè kèlèba ye. Ni nyèmaaw de jo t'a
la, olu bè gèn ; sariya b'u minè. Nka a bè se ka kè fana,
baana dogolenw, baarakèlaw jugu dogolenw b'a nyini ka nyè-
maaw ni baarakèlaw kòdi nyògòn na. O nyògòn de kèra Pò-
lònyi. Baarakèlaw juguw y'i dogon tòn na, a bè fò min ma

"Solidarite", ka sosialisimu kèlè. Baarakèla caman tun m'o famuya ; u tun t'a dòn ko u juguw bè ka u nègèn k'u bila u k'u yèrèw ka fanga kèlè.

Demokarasi ye mun ye ? Danfara jumèn bè sosialisisi jamanaw ka demokarasi ni kapitalisi jamanaw ka demokarasi cè ? Demokarasi ni di-yagoya fanga bè ban wa ?

Demokarasi ye fèn ye min ka gèlèn dinyè ma. A bangerata tuma min, o y'a sòrò maaya kònò, baara ma tila. I n'a fò maa dòw ka kè cikèlaw ye, dòw ka kè numuw ye, dòw ka kè bangamaralaw ye, Maaya fòlò kònò, bèe de bè jè ka fèn nyini, ka sòròw kè nyògòn kan k'u tila kelenya ni badenya la. Demokarasi tun bè nin de jira fòlòfòlò: bèe ka jè ka nyè nyini maaya hanmiw la, ka gèlèyaw kèlè.

Ka bò maaya fòlò la kà n'a bila sisan maaya la, yèlèma caman donna demokarasi la.

Baara tilala maaya, kònò, dòw ka sòrò cayara ni dòw ta ye. Sòròw yiriwara. Minw ka sòrò cayara, olu kèra famaw ye, ka fanga ta ka tòw mara - jònya tile bòra, baana - tile bòra.

Demokarasi yèlèmana. Jamajàfanga yèlèmana ka kè fèntigiw ka fanga ye. Tinyèni nana, ka maaya lagosi, k'a nagsi. N'o tè demokarasi nyògòn fèn nyuman ma da maaya kònò. Ale de bè jamana lataa nyèfè jòna, k'a barika. Bèe mana jè ka hakiliw kè nyògòn kan, ka miiri gèlèyaw kan, wajibi sira bè sòrò, nyètaa bè sabati.

Danfara min bè sòrò sosialisisi jamanaw ka demokarasi ni kapitalisi jamanaw ka demokarasi cè : sosialisisi jamanaw kònò, jamajàfanga de bè lataama. Bèe de bè jè ka nyè nyini jamana ka nyètaa ma ; bèe bè jè ka sòròw yiriwa , ka fènw sòrò fèerèw nyini. Baara nafa ye bèe ta ye. Kapitalisi jamanaw ta dun ? Olu nyèmògòw fana ko olu bè demokarasi lataama. O ye tinyè ye wa ? Fanga bè mògò minw bolo, olu ka sòrò ka ca ni jama ta ye. Miiriya wèrè t'u la, ka dò fara u ka sòròw kan dòròn. O jamajàfanga bè faamu cogo di ? - Dò wèrè tè, jama nègèkan don.

Demokarasi ni diyagoya fanga bè bèn wa ? A tè bèn, n'a y'a sòrò baanaw de bè fanga la. Katugu ni olu ye diyagoya fanga sigi, o fanga bè boli jama de kan. Nka ni baarakèlaw ka diyagoya fanga bè boli, a bè boli baana sèrè de kan. O kuntilenna tè dò wèrè ye k'a nyini ka baarakèlaw juguw kèlè. Diyagoya fanga o siratigè la o ye jamajàfanga ye, demokarasi don. Ni jama ye min nyini k'a kè,

ni jama jèna fèn min kò, jama sago, o ye jamajèfanga ye.
Demokarasi don.

Ni sosialisimu bè jò, fo ka i hakili to jamana kècogo la, ka furaw nyini gèlèyaw ma, fura minw nyògòn tè. O bè kè cogo di pariti kelen ka fanga kònò ?

Nin nyininkali ninnu bè bò miiriya kònò, miiriya min b'a jira ko walasa fura nyanama ka sòrò gèlèyaw la jamana kònò, fo pariti caman de ka sigi, o paritiw k'u hakiliw jira nyògòn na, ka nyògòn sòrò kosèbè. O jamala sòsò kòfè, fura jònjònw bè sòrò.

Bàe b'a dòn ko sosialisimu fanga kònò, jamana ka nyètaa sira bè pariti bolo, pariti min miiriyaw ni Marksi ni Lenini ka miiriyaw ye kelen ye. Fèerèw bè pariti bolo minw b'a dèmè ka nyè nyini gèlèyaw ma. A fòlò, pariti in ka miiriyaw baju bè bò Marksi ni Lenini ka baaraw la. A filanan, sègèsègèli ye pariti in ka baaracogo ye. Ni ko o ko bè nyè nyini, fo ka sègèsègèli de kè o ko la, k'a kunkun n'a nyènyèn tòmò, k'a fèsèfèsè. O bè pariti dèmè ka bòda sòrò gèlèyaw la. Sègèsègèli min bè kè, a tè dan pariti mògòw ma. Kuma da bè jira jama bèe la. Bèe bè lamèn. A ka ca, jama miiriyaw ni pariti taw ye kelen ye. O bè bò pariti kècogo n'a kuntilenna de la. An y'a ye ko pariti ye baarakè-

law ka pariti ye, a sigilen bè baarakèlaw kama, k'u ka nyètaa lasabati.

N'i ye sosialisimi jamanaw ka kibarw jènsèndaw ka sèbènw lajè, i b'a faamu ko sòrò kow ni nyètaa sira kow kuma bè fò kosèbè, a sòsòli ka bon. Bèe da bè se ka se gèlèyaw ma, k'i hakililata fò. Sosiyalisimu kònò, foyi tè dogon baarakèlaw ma.

Yala komisii paritiw, n'u bè fanga la, bè sòn pariti wèrèw ka kèlè kè ka fanga ta ?

Komisiiw ka miiriya la, nyètaa sira fanga ka kan ka di jama de ma, ni sosialisimu bè kan ka jò. Nka bèe b'a dòn ko jama bèe tè se ka fanga lataama. Jama de bè jè ka maaw sugandi k'u kè nyèmaaw ye. Olu bè fanga la taama baarakèlaw yèrè sago kònò.

Baarakèlaw ka miiriya gèlèn ye ka fèerèw nyini ka nyògònbolodumu bò maaya kònò, ka sariyaw boli minw bè kè kelen ye sariya nyèfè. Pariti komisii ka miiriya nyèsinen bè baarakèlaw ka nin miiriyaw de ma. A bè sira jira, a bè fèerèw jira minw bè baarakèlaw dèmèn k'u ka nin miiriyaw sabati.

Pariti tów ka nyètaa sira t'a nyini ka baarakèlaw ka nin hanminakow furakè. An y'a ye ko pariti o pariti, a bèe kelen. Kelen bè sèrè dò de ka nafaw lafasa. Baanaw mana pariti min dilan, o pariti bè baanaw ka nafaw lafasa. Baarakèlaw-ka pariti ye kominisi pariti ye. Ni sosialisimu bè jò, fo o pariti in de ka baarakèlaw dèmèn. Pariti wèrè tè se k'o kè. O sira-tigè la, sira tè se ka di pariti tów ma u ka kèlè kè ka fanga ta. Baarakèlaw min ka ca jamana kònò, jama tè se ka sòn, a kèlen ka fanga ta walasa ka bò nògò la, ka a juguw bila olu ka na a ka fanga tinyè, k'a lasegin sègèn ni jònnya kònò.

Silamè bè se k'a ka bato kè sosialisimu kònò wa ? Bolisònna bè se k'a ka boli sòn wa ? Kerecèn bè se k'a ka bato kè wa ?
Silamè, bolisònna, kerecèn - olu bè se ka don kominisi pariti kònò wa ?

Silamèya, bolisòn, kerecènya — ninnu bèe ye miiriyaw ye, dinyè faamucogow don. Diinè ye fèn ye, mògò min bè don a la, o ka kan k'a sariyaw bato. Maaya kònò, i bè bò ni siraw ye, i ka diinè ye minw jira.

Sosisialisimu kònò, bèe bè se k'i ka diinè bato. Nka maa caman fana bè yen, minw tè diinè la. U dalen tè fèn wèrè la ka tèmèn maa yèrè la. Gèlèyaw minw bè maa kan,

u bè dabali nyini k'a gèlèyaw kèlè. Olu ka hakili la, maa yèrè de b'a yèrè kè maa ye. K'a fò ko dafèn wèrèw bè minw bè maa kè maa ye, o ye nkalon ye. Ni bana y'i minè, i bè fura de nyini k'a kèlè. Ni fura t'i bolo, bana bè taa n'i ye, saraka t'o la. Ala tè bana furakè, maa yèrè de bè bana fura-kè.

A jirala ko ni maa b'i sigi k'i hakili da fèn wèrèw kan, olu k'i ka kunkow nyènabò, i tè fèn kè maaya kònò - i b'i ta kè bato dònò ye. O bè maa lagosi de, k'i kè fugari ye. Sosialisimu ni fugariya tè bèn abada. Bèe de ka kan ka baara kè. Ni alabato tè baara tinyè, ni alabato tè fyèn don maaya kònò, i ka alabato kè. I bè se ka don kominisi pariti la, ka baara kè min nyèsinen bè maaya ka nyètaa ma. Nka n'i ko i bè don kominisi pariti la k'a nyini ka maaw don diinè la, i bè gèn. Maa man kan ka maa wajibiya ka don i ka diinè kònò.

Sosisialisimu kun ye mun ye ? Jòn ye sosialisimu miiriyaw bange ? A bange-ra tuma jumèn ?

Sosisialisimu tè dò wèrè ye, fanga don min b'a nyini ka maaw kundama kè kelen ye. O kòrò ye di ? O kòrò ko sosialisimu bè fèn fòlò min kèlè, o ye maa ka maa bolodumu, k'a tnòdun, k'a tulu bò. N'i y'a ye maaya yèrè kònò,

dòw ye fantan ye, dòw ye faama ye, o bòlen bè nyògòn tnò-
dun de la, nyògòn bolodumu.

Sosiyalisimu bè fèn filanan min kèlè, o ye ka maa dò
fisaya ni dò ye sariya nyèfè. Sosiyalisimu kògòlen bè-kè-n-
yèrè-ye kèlè. Bèe bè jè ka baara kè k'a nafaw tila. Baara
in kònò, i jòyòrò kèra min yè, i b'o sòrò katugu maa dòw bè
yen, u tè baara fè.

I yèrè k'i ka baara kè ka fèn sòrò, o bè bèn sosiyalisi-
mu kònò. Nka ka mògò wèrè bila i ka baara la k'o tigi tnò-
dun, o tè bèn.

Sosiyalisimu ye miiriya ye, mògò kelen ma min bange.
Dònnikèlaw ni nyininikèlaw ka hakilijakabò sèbènw, maa-
ya yèlèmayèlèma cogo kabini lawale la, da bè se min bèe
ma walasa ka sosiyalisimu bange cogo dòn.

A bange tuma mènà. San kè mè damadòw b'an n'a cè. Nka
sosiyalisimu ko ka kè fèn sabatilen ye, o daminèna irisila.
O jamana y'a jira dinyè bèe la ko sosiyalisimu nyògòn tè.
San bi duuru kònò, irisila min tun ye kèfè jamana ye, o
nana kè jamana filanan ye fanga sira fè.

A bè fò ko kominisiw kètò k'a nyini
bèn ka kè jamanaw ni nyògòn cè, k'o
ye nègènni de ye. O ye tinyè ye wa ?

Minw bè nin kuma sugu fò, t'a fò la gansan na. Ko-
minisiw kèlèbagaw don.

Kominisiw ye mun fè ? U ko, dinyè bè yòrò min bi,
kèlèkèminènw cayara fo k'a dan tèmèn. Kèlè mana wuli ja-
manaw ni nyògòn cè bi, maaya bè silatunun, dinyè bè kè
yòrò lankolon ye. N'a y'a sòrò maaya t'a fè k'a yèrè sila-
tunun, o tuma fo ka dabali nyini min bè kèlè bali. Fo bèn
ka kè jamanaw ni nyògòn cè, hali n'a y'a sòrò u ka maaya
taabolow tè kelen ye. Dòw bè sosiyalisimu jò, dòw ko fo
ka kapitalisimu de jò. Kominisiw ko bèe ka to i ka sira kan,
bèn ka kè, mògò kan'i sen don mògò ka ko la. Ni sòsòli d
donna ko o ko la, nyè ka nyini o ko la bèn kònò. Ka sigi
ka kuma, ka kuma ka bèn, kèlè kana kè. Nka, o tè komi-
nisiw bali ka kèlè kè, kèlè min bè nyògòntnòdun ban, ka
maaya labèn labèncogo la, min b'a to bèe kundama ka kè
kelen ye. O kèlè in bè kè miiriya kènè de kan. Kominisiw
ni kapitalisiw, bèe k'i cèsiri k'i ka miiriya da jira maaw
la, nka a kana kè fitinè ye. Kominisiw ko bèe ka jè ka
baara kè ka nafa sòrò, k'a nafa tila. I ye min kè, i b'o

sòrò. Maa tè maa ta ta. Dò ka dò ka baara tnò ta, o t'a la. Bèe kundama ka kan sariya nyèfè. A wajibiyalen don, bèe ka baara kè. Ni sòròw hakè sera yòrò dò ma, balo ka bèe labò, bèe ka so sòrò, bèe ka furakè fašo baaradaw fè, nafaw, bèe tila cogo wèrè la. N'i mako jònjòn bè fèn min na, o bè d'i ma. Jama de bè jè ka fanga lataama. Kapitalisiw ko maaw tè se ka kè kelen ye. Ni min bè se min na, o k'o ta ta, k'a tnòbò ; bèe k'i yèrè furakè, k'i yèrè balo. Mògò tè mògò dèmèn. Sariya tè dò wèrè ye, se bè n ye ka tèmèn i kan, n b'i ni minè. Fanga de bè ko bèe nyanabò. Fanga fèntigiw dòròn de bolo. Ni wari b'i bolo, i bè mògò san, k'a faga, k'a bila i ka baara la a ka d'i ye cogo min.

Nin miiriya fila in de bè kèlè la dinyè kònò. Sosiyalisi jamanaw (Irisila, Alimanyi sosiyalisi, Ongiri, Sinuwa jamaana, Cèkòslowaki, Rumani, Mòngoli, Kuba, Pòlònyi, Bulgari, Ecopi, Alizeri, Libi, Wiyetinamu....) bè miiriya fòlò lataama u ka jamanaw kònò. Miiriya filanan bè boli jamanaw kònò i n'a fò Amerikèn jamana, Alimanyi federali, Israèli, Faransi, Zapòn, Angilè jamana, Itali, Sudan, Maka jamana, Maròki, Kodiwaari, Sènègali -a-ni jamana wèrèw.

Miiriya fila in bè se ka kèlè, nka a kèlè ka kan ka kè miiriya kènè dòròn de kan. Dinyè wuli kèlèkèminenw ta kun tè.